

Seletuskiri Põhja-Sakala Vallavalitsuse korralduse eelnõule nr

„Põhja-Sakala valla teehoiukava aastateks 2024-2027 projekti heakskiitmine ja avalikule väljapanekule suunamine“

1. Eelnõu eesmärk

Eelnõu eesmärk on kinnitada põhja-Sakala valla teede ja tänavate teehoiukava aastateks 2024-2027 vastavalt käesoleva määruse lisas olevale teehoiukavale ja seletuskirjale teehoiukava juurde

2. Eelnõu juriidiline alus

[Kohaliku omavalitsuse korralduse seadus](#) § 6 lõike 1 alusel on omavalitsusüksuse ülesanne korraldada muuhulgas valla teede ehitamist ja korrashoidu ning e § 37 lg 3 p 2 kohaselt võib vald või linn koostada täiendava arengukava mõne tegevusvaldkonna arendamiseks.

Põhja-Sakala Vallavolikogu 26.04.2018 määrus nr 33 „[Arengukavade ja eelarvestrateegia koostamise kord](#)“ § 6 kohaselt valla ametiasutus valmistab ette arengukava koostamise või muutmise eelnõu ja korraldab avaliku arutelu kaudu kõigi huvitatud isikute kaasamise valdkonna arengukava koostamisse ja muutmisse ning avalikustab valdkonna arengukava projekti või muudatusettepanekud vähemalt kaheks nädalaks valla veebilehel ja valla raamatukogudes. Teade valdkonna arengukava projekti või muudatusettepanekute avalikustamise kohta avaldatakse valla veebilehel ja kohalikus ajalehes hiljemalt üks nädal enne avalikustamise algust. Avalikustamise, arutelu ja ettepanekute esitamise aja kehtestab vallavalitsus oma korraldusega.

Korra punkt 4 kohaselt on igal isikul õigus avalikustamise ajal esitada kirjalikke (sh elektronposti teel) ettepanekuid.

Tulenevalt korra punktist 5 esitab vallavalitsus pärast avalikustamise lõppu valdkonna arengukava koostamise või muutmise eelnõu ja arvamuse esitatud ettepanekute kohta volikogule ning punkt 6 kohaselt kinnitab valdkonna arengukava volikogu oma otsusega.

Teehoiukava on kooskõlas valla järgneva nelja aasta arengukava ja eelarvestrateegiaga, tagamaks parem rahade planeerimine ja jaotus lähiaastatel. Teehoiukava on seotud Teeregistriga, milles tuuakse välja teid ja tänavaid iseloomustavad tehnilised näitajad.

Teehoiukava on ajas muutuv ja täiendatav dokument, mida vaadatakse läbi vähemalt üks kord aastas ning viiakse kooskõlla nii kehtivate arendusdokumentidega, kui ka kujunenud tegelike olukordade, vajaduste ja võimalustega

3. Teede ja tänavate remondivajaduse määramise põhimõtted

ERC Konsultatsiooni Osühing (10116362) ja T-Konsult OÜ (12878340) poolt koostatud teostatud uuringute ja analüüside põhjal on omavalitsuse teedevõrgu seisukord vahelduv. Kattega teedevõrk on vallal hetkel rahuldavas seisukorras, samas piirkondade võrdluses on see halb Olustveres ja Suure-Jaanis. Katteta teedevõrk (kruusateed) on valla lõikes halvas seisukorras, piirkondade võrdluses on rahuldav seisukord Kõos ja Olustveres.

Paikkondade lõikes on avalikuks kasutamiseks määratud teede seisukord väga erinev. Teede inventeerimise käigus tuleks osa teid avalikust kasutamisest välja arvata. Samuti esineb teid, kus tee seisukorrast ning kinnistu omaniku tegevusest tulenevalt ei ole võimalik teed läbida.

Põhja-Sakala valla teede ja tänavate teehoiutööde prioriteedid on otseselt seotud konkreetse asukohaga ja liiklusintensiivsusega. Olulisemad on teed ja tänavad, mis tagavad ühenduse valla erinevate piirkondade vahel. Oluliseks on ka ühiskondliku transpordi kulgemine.

Üldine eesmärk on võimaluste piires vähendada valla territooriumil tolmu- ja kruusakatendeid, asendades neid tolmu- ja kruusavabade katetega.

Investeeringud teedesse sõltuvad omavalitsuse rahalistest võimalustest ning tehnilistest, majanduslikest ja poliitilistest otsustest (eelarvestrateegiast ja eelarvest). Teehoiukavandatud kulutuste piires sõltuvad investeeringusummad teehoolde kuludest – näiteks pika ja lumerohke talve korral võivad kulutused teehooldusele ületada planeeritud ning vastupidisel juhul võib hooldeks ette nähtud vahendeid järgi jääda.

Investeeringusummadega tehtavate tööde mahud sõltuvad ühelt poolt üldisest sektori turuolukorrast, lähtematerjalide (nt bituumen) hinnatasemest, mootorikütuse hinnast jms, mida kohalik omavalitsusüksus mõjutada ei saa. Teiselt poolt sõltuvad tööde mahud otseselt omavalitsuse tegevusest ja seda nii tehniliselt ja majanduslikult põhjendatud lahenduste kasutamise kui ka mõistliku hanke- ja ehitusprotsessi korraldamise näol.

Teehoiukavas on välja toodud tänaseks teadaolevad lähiaastate planeeritavad teedega seotud investeeringud, mis võivad lähtuvalt valla arengust või välistest teguritest (nt riigipoolse rahastuse muudatused, erinevate toetusmeetmete avanemine, eraarendajate tegevus jne) muutuda. Esitatud teede lõigud on valitud lähtuvalt teede seisukorrast, hinnates ka vajalikke tegevusi hädapärast olemasoleva seisundi säilitamiseks või parema kvaliteedi saavutamiseks. Arvestatud on ka teega piirnevat elukeskkonda (kas tee ääres paiknevad elamud või mitte).

Teehoiukavas on aastatel 2024 ja 2025. ehitusmahud ära toodud realistlikult, aastatel 2026 ja 2027 on ära toodud kõik laekunud ettepanekud, et neid ei peaks igal aastal uuesti esitama. Vallal on teede raha investeeringuks 2023 aastal ca 230 tuhat eurot, järgnevatel aastatel ca 200 tuhat eurot aastas.

Seetõttu vajab teehoiukava kindlasti üle vaatamist hiljemalt enne 2026. aastat, et täpsustada tegelikud ehitusmahud 2026. aastaks. 2027+ aastaks lisanduvad teed tehtud ettepanekute kohaselt.

Remonditavate teede nimekirjad vaadatakse üle igal aastal ning tehakse vajadusel korrektiive vastavalt omavalitsuse eelarve prognoosile, muutunud teekatte seisundile ning liiklussagedusele.

4. Teehoiukava raames rakendatavate tegevuste maksumused

Tabelisse on lisatud tööde hinnangulised maksumused, mis on arvutatud üldjuhul järgnevate tööde ühikhindade (sisaldavad käibemaksu) alusel:

Kruuskatte remont, kulumiskihi uuendamine – KR_REM 2,50-3,00 eurot/m²

Sisaldab alljärgnevad tegevused:

- Peenra puhastamine – tee kõrvale kogunenud valli eemaldamine ja utiliseerimine;
- 10 cm uue purustatud kruusa segu paigaldamine ja selle profileerimine ning tihendamine.

Kattega tee korduspindamine – PIND 3,50 -4,00 eurot/m²

Sisaldab alljärgnevad tegevused:

- Löökaukude remont enne pindamist (mahuarvestuses ei ole lisatud);
- Ettevalmistustööna olemasolev kate puhastatakse harjade ja vajadusel survepesuga et peal ei oleks lahtist tolmu või pinnast;
- Kate pinnatakse, pinnatud kattele paigaldatakse õhuke tardkivikillustikust kiilkiht. Tihendatakse;
- Liikluskiirus piiratakse maksimaalselt kolmeks ööpäevaks (30 km/h).

Kruusateele katendi ehitus, tolmuwabastus – KR_PIND 10 eurot/m²

Sisaldab alljärgnevad tegevusi:

- Ettevalmistustööna profileeritakse katte pind (2...3% kaldega) eemaldades tee äärde kogunenud vallid (materjal utiliseeritakse). Puhastatakse kraavid;
- Paigaldatakse freespuru ja tihendatakse;
- Kate pinnatakse, pinnatud kattele paigaldatakse õhuke tardkivikillustikust kiilkiht. Tihendatakse.

5. Teehoolded tööd

Hoolde alla kuuluvad suvihoole, talihoole, rajatiste hoole, liikluskorraldusvahendite jm hooldetööd, mille eesmärgiks on tagada teedel nõutav seisunditase ning luua tee kasutajale aastaringselt mugavad ja ohutud liiklustingimused.

Suvised teehooldused käigus remonditakse tekkinud augud ning hõõveldatakse kruusateed ja teostatakse tolmutõrje vastavalt vajadusele. Hõõveldamise käigus tagatakse vee äravool kruuskattelt (eemaldatakse vallid teepeenralt – katte ja kraavi vahelt). Tööd teostatakse aprillist oktoobri lõpuni. Teedele katematerjali peale vedamist teostatakse vastavalt vajadusele. Kattematerjali veetakse peale kohtadesse, kus on löökaugud, sadevetest põhjustatud katematerjali eemaldumine teelt, roobaste täitmine. Regulaarselt niidetakse teemaa-ala ning puhastatakse see võsast ulatuses, mis on tarvilik külge- ja ristmikunähtavuse tagamiseks.

Talinhooldused all mõistetakse lumekoristust ja libedusetõrjet. Lumekoristusel tuleb tagada ristmike ja mahasõitude sõidetavus ning koolibussi peatuskohtade kasutatavus.

Teede hooldustöid teostatakse vastavalt Majandus- ja taristuministri 14. 07. 2015 a. määruse nr 92 kehtestatud tee seisunditasemele. Teede ja tänavate talihoolet korraldatakse riigihangete läbiviimise kaudu sõlmitud lepingute alusel.

Uute ja liiklust ümber korraldavate *liikluskorraldusvahendite* paigaldamine arutatakse eelnevalt läbi Põhja-sakala Vallavalitsuses.

Vastavalt vajadusele vahetatakse välja vananenud ja katkised liikluskorraldusvahendid. Uued märgid paigaldatakse vastavalt liikluskorralduse muudatustele, uute objektide rajamise järgselt ja muudel vajadustel. Täiendust vajab teetähistussüsteem.

6. Teehoiu rahastamine

Raha jaotuse riigimaanteede hoiuks vajalike kulude vahel, samuti kohalike teede hoiuks omavalitsusüksuste kaupa kinnitab Vabariigi Valitsus. Kohalike teede hoid on omavalitsuste ülesanne ja selle rahastamine sõltub otseselt kohaliku omavalitsuse üksuste inantsvõimekusest ja prioriteetide seadmisest eelarve koostamisel.

Riigieelarvest toetatakse omavalitsusi teehoiu ülesande täitmisel vastavalt võimalustele ning riigipoolne sihtfinantseerimine on kohalike teede hoiu täiendav rahastamine. Raha jaotusel kohalikele omavalitsustele arvestatakse kohalike teede pikkusega.

Tavapäraselt juhindutakse investeeringute kavandamisel liiklussagedusest, majanduslikust mõjust ja liiklusohutlike kohtade võimalikust likvideerimisest. Kohalike teede puhul üldjuhul mõõtmisandmed liiklussageduse kohta puuduvad ja informatsioon liiklusohutlike kohtade kohta on subjektiivne.

Seepärast on investeeringute sihipäraseks kasutamiseks soovitatav läbi viia regulaarse intervalliga Põhja-Sakala valla teede ja tänavate seisukorra hindamine ning võimalusel liiklusuuringud, mis annaks hea ülevaate tegelikust olukorrast ning ajakohase teede seisukorra info ja liiklustiheduse ülevaate omamine aitaks investeeringuid suunata teedele, millele on tekkinud suurem vajadus ja on rohkem kasutajaid.

Vallavalitsusel on plaanis Teehoiukava avalikustamise käigus lisaks tavapäraste ettepanekute esitamisele lubada ettepanekuid esitada kõigil isikutel selliselt, kus esitaja näitab tee ehituses omapoolse finantseerimise osa, mis ei saa aga olla madalam kui 30% koguhinnast.

Vallavalitsusel on õigus viimati nimetatud taotluste alusel soovitud teelõike tõsta võimaluse korral Teehoiukavas ettepoole. Koos isikupoolse investeeringu osaga tulnud taotluse juures tuleb ära näidata aasta, millal ehitust soovitakse ning arvestada prognooshindadega, kuid lõplik hind ja omaosaluse suurus selgub hankes saadud ehitushinna alusel. Rahastamiseks tuleb sõlmida leping.

7. Kokkuvõte

Korrastatud ja väljaehitatud tolmuwabade katetega teedevõrk parandab valla elanike elukeskkonda, suurendab liiklusohutust ja vähendab teehooldekulusid. Kõik see suurendab valla ja seal paikneva tootmise konkurentsivõimet ning suurendab maksutuluseid.

Teehoiukava on koostatud kirjeldamaks teede ja tänavate seisukorda, tavahoolduse põhimõtteid ning vajadusi suuremateks rekonstrueerimistöödeks. Teehoiukavas toodud investeeringute kava on vajaduspõhine (st lähtub teede seisukorrast ning kasusaajate hulgast), samas arvestab kohaliku omavalitsuse võimalusi.

Teehoiukava alusel on võimalik koostada valla teede remondi ja arenguplaane järgnevateks aastateks ning prognoosida täiendavate rahaliste ressursside vajadusi.